

Miša
Aleksić

UŽIVO!
Autobiografija

■ Laguna ■

Onima koji žive za rokenrol

Copyright © Miša Aleksić, 2011
Copyright © Laguna 2011

Cover copyright © Porodična manufaktura Vlahović
Fotografija na prednjoj korici knjige: Dragan Teodorović Zeko
Fotografija na zadnjoj korici knjige: Jugoslav Vlahović
Foto-galerija u knjizi: privatna arhiva Miše Aleksića

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.
SW-COC-001767
© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

ZAŠTO AUTOBIOGRAFIJA?

NEIZBEŽNO PITANJE NOVINARA u mnoštvu intervjuja svih ovih godina koliko sam svirao u *Ribljoj čorbi* glasilo je: „Da li Miša Aleksić namerava da snimi solo album?“ Ovo pitanje, priznajem, nije bilo baš bez osnova. Gotovo svi članovi koji su bili deo ovoga sastava s vremenom su objavili i samostalne projekte! Ta diskografija, doduše, jeste nešto drugačije viđenje muzike i tekstova u odnosu na ono zbog čega je *Riblja čorba* tako prepoznatljiva. To je činjenica! U ovoj knjizi će kasnije biti više reči o Borinim albumima, ili Bajaganim, Rajkovim, Vickovim, Čaturinim ili Nidžinim, albumima koji su bili izvan okrilja ovoga benda. A moj odgovor na gore postavljeno pitanje bio je manje-više uvek isti: „Kao član *Riblje čorbe*, nikada nisam planirao snimanje i izdavanje solističkog albuma, niti razmišljao o tome!“

Tu se za mene ta priča završava. Ali ne i za one koji postavljaju pitanja!

Kako to mislite – a zašto?

Odgovor je, opet, bio jednostavan i uvek isti, jer su za tako nešto postojala dva jaka razloga.

Prvi je bilo to što sam sve kvalitetne pesme koje sam ikada komponovao ponudio Bori i momcima iz benda. Znači, ukoliko sam bio siguran da nešto može da uđe na ploču *Riblje čorbe* ili ukoliko bih lepo upakovao muziku na Borin tekst koji mi se naročito dopao, to sam odmah stavio na raspolaganje matičnoj grupi. Pesme za koje nisam bio siguran da li bi se u tu priču uklopile nisam ni postavljao u položaj da se o njima raspravlja ili polemizuje. Jednostavno, želeo sam da kao autor na pločama *Riblje čorbe* budem zastupljen s numerama za koje sam pre svega lično bio siguran da su kvalitetne! E sada, da li će ono što sam komponovao postati hit ili ne, to je već zavisilo od mnoštva drugih činilaca. Ali iskreno govoreći, ponosan sam da u opusu *Riblje čorbe* imam dovoljan broj takozvanih velikih pesama, koje će ostati upamćene i kod generacija koje tek stupaju na životnu scenu!

Drugi razlog što nikada nisam snimio solo album krije se u mom pitanju – a šta da radim s numerama s kojim nisam bio naročito zadovoljan? Da li stvarno treba da snimim album od škart pesama ili *Čorbinih* otpadaka tek da bih zadovoljio sopstvenu sujetu ili... Zar da dođem u situaciju da pričam kako imam samostalni projekat i da su na njemu pesme koje ne zadovoljavaju kriterijum *Riblje čorbe*?! A šta bi tek trebalo da uradim s tekstovima za tu ploču? Bora je za mene oduvek bio i ostao – rokenrol pesnik broj jedan! Znači, morao bih da zamolim Boru da mi napiše nekoliko tekstova za album, ili sve! Dobro! I, šta se onda događa? Da se zadovoljim i budem srećan s nekim surogatima! I kako onda dalje sa svim tim? Šta da radim s pevanjem? Da zovem soliste koji bi mi gostovali na ploči? Možda bih, u suprotnom, mogao da snimim i instrumentalne kompozicije? Ne, hvala! To ću ostaviti svom prijatelju Džindžeru. On bi zaista imao šta da ponudi kad je gitarističko umeće u pitanju.

Posle svega, odgovor na pitanje o mojoj solo ploči nedvosmisleno je bio – jedno veliko NE ili NIKAKO! Samostalni

album me, znači, nikada nije zanimao. Međutim, s vremenom se pokazalo da postoji nešto drugo što me je privuklo i nateralo da sednem za tastaturu kompjutera. Izazov i sve ono što prati avanturu sa neizvesnim ishodom navukli su me da počnem s pričom koju upravo držite u rukama. Moja autobiografija i biografija *Riblje čorbe*!

Moj dugogodišnji prijatelj Aleksandar – Saša Gajović, koji je kao novinar i muzički urednik u nekoliko TV stanica pažljivo pratio moju muzičku karijeru od samih početaka, predložio mi je da prionem na posao i napišem storiju o svom odrastanju, prvoj gitari, prvom bendu, prvim nastupima, priču o sedamdesetim i osamdesetim godinama prošlog veka, o razdoblju o kome se u domaćoj rok literaturi malo pisalo. I naravno, sve o *Ribljoj čorbi*. I to iz ugla jednog njenog člana, koji je u tom bendu ne samo od početka već je i jedan od osnivača grupe, čija je decenijska aktivnost obeležila veliki deo naših života (i uticala na njih). Trebalo je, znači, valjano opisati događanja u *Ribljoj čorbi* i oko nje. Od postanka pa sve do ovih dana. Trideset i dve godine, koliko grupa postoji, treba smestiti u dve-tri stotine stranica knjige. Mogu li ja to?

U početku sam bio u strahu od Sašine ideje. Da budem iskren, odbijao sam tu pomisao! Mesecima sam se opirao. Ali Saša je bio poslovično uporan, diplomata, i – taktičan! Rekao mi je da počnem, pa ću sam oceniti kako mi ide. Nagovestio mi je, onako uzgred, da bi to mogao biti još jedan moj doprinos rok muzici na ovim prostorima. Najzad, opušteno je uz kafu sa obranim mlekom zaključio da bi ta biografija mnogo značila klincima koji počinju da se bave rokom i koji su muziku izabrali kao svoju životnu misiju. O vojsci fanova *Riblje čorbe* i generaciji naših vršnjaka koji su rasli i stasavali uz ovaj sastav bolje da se i ne govori.

Jednog popodneva, pritešnjen Sašinim čvrstim argumentima, seo sam za tastaturu i započeo. I nisam se zaustavljao. Sve je odjednom krenulo kao nezadrživa lavina, uz pregršt sećanja i prisećanja, u nepreglednom nizu slika i prizora iz prošlosti, kao na filmskoj traci. Reči su same navirale, baš kao i priče, dešavanja, ljudi, putovanja... Bila je to svojevrsna beskonačnost o onome što se stvarno događalo. I, naravno, u stanju takvog transa emocije nije bilo moguće zadržati. A sve mi je izgledalo kao da je bilo juče. Pisao sam iskreno, što bi naši stari rekli – od srca! Želja mi je bila da nijednog aktera sa svog životnog puta ne izostavim, zaboravim ili preskočim. I svakako, da nikog ne povredim. Hronološki, sve je u jednom trenutku leglo na svoje mesto. Kako ne pripadam onima koji bi zarad jeftinih senzacija i velikih tiraža skrivali ili iskrivili istinu, pisanje biografije *Riblje čorbe* doživio sam i kao neku vrstu pročišćenja. Takav životni stav u čijem su središtu vaspitanje i poštenje verovatno je uticao da uvek budem okružen dobrim i pozitivnim ljudima, pravim prijateljima i ličnostima s kojima se i danas, posle toliko godina, sa istim žarom još uvek družim.

U mom rokenrol životu bilo je lepih i prelepih trenutaka, ali i ružnih, groznih i teških. O tome sam ovde pisao kako se ništa ne bi zaboravilo! A bilo je dosta toga. Uostalom, rokenrol kao stil i način života ne bi bio tako divan da ne sadrži sve ono što danas nazivamo – ludilo!

Svim akterima ove storije zahvaljujem što su bili uz mene i muziku s kojom sam se budio i odlazio na spavanje. Bez nje, moj život i ne bi imao neki smisao.

Kad kažem muzika, mislim na rokenrol.

A taj rokenrol je u stvari moj život.

Pa kada je sve to tako, onda neka ta moja priča najzad počne!

DEDA MARKO I BAKA JELENA ILI KAKO LJUBAV NE ZNA ZA GRANICE

NA SVET SAM DOŠAO 16. avgusta 1953. godine kao Miroslav Aleksić. Rođen sam u samom srcu Beograda, na Terazijama broj 13. Broj 13, za neke malerozan, u mom slučaju nije imao takvo značenje. Tačnije, nije mi pravio nikakve nevolje, pošto sam odrastao u srećnoj i divnoj porodici, koja mi je omogućila da imam bezbrižno detinjstvo. U trosobnom stanu na trećem spratu te predratne zgrade stanovali smo moji roditelji i ja s bakom i dedom, maminim roditeljima. Moji su bili zaposleni i stalno su radili. Tata Jova u Radio Beogradu, a mama Natalija u *Energoprojektu*. Mogu slobodno da kažem da su me zbog profesionalne zauzetosti roditelja odgajali baka i deda. S njima sam se kao klinac po ceo dan igrao, a povremeno su me učili da čitam, pišem, crtam... Bilo je to razdoblje moje najveće ušuškanosti.

Baka Jelena i deda Marko su se upoznali posle Prvog svet-skog rata u Parizu. Deda Marko je bio srpski vojnik ili komita, kako su sebe tada nazivali, dok je baba Žermen, Francuskinja,

zarađivala za hleb u fabrici konzervi. Deda se posle Krfa obreo u Parizu, gde su ga zaposlili u istoj fabrici u kojoj je već bila i moja baka. Upoznali se, zavoleli, došli u Srbiju, venčali se i započeli zajednički život. Bakine izbledele crno-bele fotografije iz vremena kada je bila mlada svedoče da je bila veoma lepa. Imala je prefinjene crte lica. Sećam se i deda Markove slike u srpskoj vojničkoj uniformi. Oštre, markantne crte lica, veliki brkovi, crne guste obrve i – veoma strog pogled! Na toj fotografiji izgleda onako kako su uglavnom izgledali srpski vojnici iz Prvog svetskog rata. Da, prisećam se i neke njegove zajedničke fotografije sa saborcima. Svi su izgledali isto – kao gomila jednojajčanih blizanaca na jednom mestu.

Baka Žermen je u Srbiji postala Jelena. Posle nekoliko godina provedenih u Beogradu, dobro je savladala srpski jezik i naučila da kuva „po srpski“. Pošto pretpostavljam da je Francuzima kulinarstvo inače u krvi, ona je kuvala fantastično! Postala je pravi majstor za naše specijalitete – od pasulja, prebranca, sarmi, svadbarskog kupusa, musake, đuveča... Doduše, umela je baka Jelena da napravi i nešto po francuski, pa sam kao klinac baš uživao u njenim supama i čorbama, musevima i kohovima, koji i nisu svojstveni srpskoj kuhinji. Od nje sam naučio i šta je kiš loren ili ef mole, ali nisam pokazivao zanimanje za učenje francuskog jezika, bez obzira što me je tata neprestano nagovarao da s bakom malo pričam na francuskom.

Deda Marko je svirao prim u tamburaškom orkestru. Taj mali žičani instrument prvi put u životu sam video u njegovim rukama. Naročito sam bio opčinjen dedinim trzalicama od životinjske kosti. Kada sam posle mnogo godina napravio karijeru kao muzičar, cela moja rodbina je pričala kako sam taj talenat i osećaj za muziku nasledio od dede. On je svirao prim u tamburaškom orkestru *Abrašević* i sasvim je lepo pevao. Dok je svirao, voleo je i da popije. Flašu s ljutom rakijom je, inače,

stalno držao nadohvat ruke, najčešće ispod kreveta, i žestoko je potezao. Dosta kasnije, moja rodbina je pričala da sam od dede Marka nasledio i ljubav prema čašici! Razlika u tome je između nas dvojice bila što nikada u životu nisam podnosio domaću rakiju. Ali one inostrane, recimo onu američku iz Tenesija, poznatiju u narodu kao burbon – volim i dan-danas.

Inače, deda bi tako ležeći i pijuckajući obično čitao dnevnu *Politiku*. Redovno je rešavao ukrštene reči. Sećam se da ih je ispisivao običnom olovkom, pa bi onda, ako nema novih, pažljivo gunicom brisao sve odgovore kako bi istu ukrštenicu rešio još jednom! Pored *Politike*, za mene je kupovao i *Politikin zabavnik*, koji smo zajedno čitali. Ja sam obožavao stripove, dok mi je on saopštavao ostale zanimljivosti, kao što je bila, na primer, ona Riplijeva rubrika *Verovali ili ne*. Naravno, slično mojim vršnjacima, sve brojeve *Politikinog zabavnika* pažljivo sam čuvao, da bih ih posle stotog broja luksuzno ukoričio i uredno složio na policu s knjigama.

Deda Marko je umro kada sam bio u trećem razredu osnovne škole. Tada sam prvi put u životu video mrtvog čoveka. Ušao sam u sobu u kojoj su dedu položili na bračni krevet mojih roditelja. Ležao je skrštenih ruku. Bio je lepo obučen. Pored njega je na malom noćnom stočiću gorela sveća. Mama je rekla nešto kao: „Deda više neće biti s nama.“ Baka je nadživela dedu trinaest godina. Nekoliko godina pred kraj života postala je nekako tiha, nečujna. Najčešće je provodila dane u svojoj sobi, sama uz neku knjigu ili časopis. Baka Jelenu sam stvarno mnogo voleo. Bila je divna. Duša od žene. Mene je obožavala i stalno mi ugađala. Možda je to radila i zato što sam bio jedinac, pa se što je više mogla trudila da uživam u detinjstvu. Umrkla je kad sam se vratio iz Amerike 1973. godine. Njena smrt me je veoma pogodila. Tek kada je više nije bilo, shvatio sam koliko mi nedostaje. Ali takva stanja su mi tek predstojala.

BASTER KITON I ČARLI ČAPLIN UZ ŠKRIPU KLIMAVIH STOLICA

ČALETA JOVU PAMTIM kao doteranog gospodina, uvek u odelu, s belom košuljom i tamnom mašnom vezanom u majušni čvor. Sećam se da su tatine cipele uvek sijale. Uopšte, na njemu je uvek sve blistalo. S obzirom na to da je tata u godinama mog odrastanja postao jedan od glavnih urednika u Radio Beogradu, morao je valjda da bude elegantan.

Mama Nata je po mnogima bila najlepša žena u kraju. Oblačila se dosta skromno, ali onako vitka i graciozna, mamila je uzdahe čitavog komšiluka na Terazijama. Radila je kao tehnički crtač u *Energoprojektu*. Bio je to naporan i odgovoran posao. Pored redovnog posla, stigla je s vremenom da završi i pedagošku akademiju. Od 1970. godine počela je da radi i kao profesor opšte-tehničkog obrazovanja u Osnovnoj školi *Jovan Jovanović Zmaj* u naselju Braća Jerković. Bila je jedan od najomiljenijih profesora u toj školi. I danas srećem njene đake, koji mi prilaze s pričom koliko su voleli opštetehničko obrazovanje i nastavnicu Nataliju.

Tih kasnih pedesetih godina prošlog veka naša porodica je živela veoma skromno, kao uostalom većina sugrađana u posleratnom Beogradu. U kući je carovao stari nameštaj. Spavao sam na omanjem kauču u sobi s roditeljima. U kuhinji se nalazila peć na drva. Bez bele i druge tehnike, televizora... Bio je to život kakav je danas teško zamisliti.

Ulaz u samu zgradu broja 13 u stvari je bio ulaz u predvorje bioskopa *Kosmaj*, u to vreme veoma popularnog. Uostalom, nalazio se u centru grada i uvek je imao nov repertoar. Na kraju bioskopskog predvorja, gde su se izlagali reklamni plakati za filmove koji se najavljuju, bila su teška staklena vrata s mesinganim okovima. Kroz njih se ulazilo u zgradu s liftom i stanovima. Lift je toliko bio dotrajaao da je svaka vožnja u njemu značila opasnost po život. Ispred njega, u sredini mračnog hodnika zgrade, malo levo od lifta, nizali su se betonski stepenici prema stanovima, a desno nadole je oronulo stepenište vodilo u mračan podrum. Sam bioskop bio je veoma zapušten. U sali – drvena, klimava sedišta su za vreme predstava neizdrživo škripala kad su se gledaoci vrpeljili, platno je bilo oštećeno, musavo i požutelo, a ton katastrofalan. Ipak, to nije smetalo stotinama Beograđana da se svake večeri tiskaju u redovima i traže kartu više. Sve projekcije – od crno-belih i nemih filmova sa Basterom Kitonom, Stanliom i Oliom, Čarlijem Čaplinom i braćom Marks, preko italijanskih vesterna sa Đulijanom Đemom, Vinetuom i Old Šeterhendom, kao i domaćim partizanskim – bile su do daske rasprodate. Možda je osnov za tu pomamu i jagmu ležao u samom fenomenu pokretnih slika, koje su tih godina bile jedan od retkih izvora masovne zabave. Film je, isto tako, bio i izvor bogatih informacija, koje su dolazile iz nama tada tako privlačnog „trulog“ Zapada. Naš stan se nalazio na drugom spratu i prozori naše spavaće sobe su gledali na svetlarnik u kome je bila smeštena

kabina kinooperatera. Imao sam tu (ne)sreću da u sat i minut tačno znam kada počinje svaka projekcija i koji se film vrti. Ton se iz bioskopske sale kroz kabinu kinooperatera prenosio do naše sobe i čulo se kao kada neko glasno pusti televizor u stanu do vašeg. S obzirom na to da sam sve projekcije gledao po nekoliko puta, zapis zvuka svakog filma bio mi je veoma dobro poznat. Slušajući muziku koja se u letnjim časovima pored otvorenih prozora odlično čula u našoj sobi, preživljavao sam svaku scenu iz filma koji se prikazivao. Jedino su mi smetale projekcije ratnih filmova, pošto od silne pucnjave i eksplozija nikako nisam mogao mirno da zaspim.

Pošto su se karte za svaki film prodavale brzinom svetlosti, bilo je neizbežno da se u ovom biznisu pojave ljudi koji su shvatili gde leži lep izvor zarade. Reč je, naravno, o tapkarošima ili preprodavcima ulaznica. Kupovali su po 50 ili 100 karata po ceni na blagajni, a prodavali ih dvaput ili triput skuplje. Unosan posao, nema šta. U njihovom poslu postojala je samo jedna poteškoća – Državna bezbednost! Agenti narodne milicije u civilu ubacivali su se među gledaoce dok ne snime tapkaroše, a zatim krenu u ofanzivu. Ta akcija se uglavnom događala u mojoj zgradi, tačnije u podrumu moje zgrade. Rasprava i utvrđivanje krivice odigravali su se u prizemlju, ispred lifta, da bi se s kaznenim i pedagoškim merama počelo u onim mračnim podrumskim prostorijama. U toj memli punoj guste paučine, preprodavce ulaznica skidali su do gole kože sve dok se i poslednja karta na crno ne pronađe. Zatim bi sledile batine. Prvo bi se začuli tumbanje i potmuli udarci, a onda kuknjava i jauci momaka. Nekada su vapaji isprebijanih tapkaroša bili toliko glasni da se od njihovih glasova orila cela zgrada. Činilo se da boga u njima ubijaju. Stanari zgrade su trpeli tu galamu i kuknjavu samo zato što je svima bilo stalo da se tapkanje najzad iskoreni iz *Kosmaja*. Meni i klincima iz kraja sve to je

bilo izuzetno zanimljivo. Bile su to prave krimi priče – uživo! Obično bismo se krili po stepeništu i osluškivali tok svake akcije u nadi da ćemo kasnije na stepeništu pronaći svežanj skrivenih bioskopskih ulaznica ili neku zalutalu novčanicu od pazara. Iskreno, meni je ceo taj događaj bio veoma privlačan, pa sam sa ortacima često i nestrpljivo iščekivao početak obrade loših momaka. Ali bilo je još dosta toga što će nas tih godina privući u Beogradu.

TELEVIZOR, HLEB, MAST

I – ALEVA PAPRIKA

KADA JE JUGOSLOVENSKA PRESTONICA dobila nove i moderne filmske dvorane, preprodavci bioskopskih karata konačno su nestali sa ulica moga grada. S pojavom televizije ne samo da su ljudi potpuno izgubili glavu za tom čudesnom, magičnom kutijom već se i na tapkaroše gledalo kao da nikada nisu ni postojali. Novu tehnologiju sam dočekao spremno, mada mi je pomalo bilo žao vremena u kome su pred *Kosmajom* ljude željne dobrog filma dočekivali oni kojima je preprodaja ulaznica najčešće bila jedini izvor prihoda.

Inače, prvi televizor marke *Saba* stigao je naš stan 1959. godine. Mali crno-beli televizor predstavljao je veliku senzaciju kako u našem stanu, tako i u celoj zgradi na Terazijama broj 13. Mi smo bili prva porodica u celom kraju koja je imala TV prijemnik, pa su moji roditelji priuštili zadovoljstvo skoro svim komšijama da prate ono malo programa što je tada emitovala Televizija Beograd. *Saba* je bila postavljena na vrh jedne

komode u kuhinji, koja je s predsobljem bila spojena dugačkom terasom i ulaznim vratima u stan. Svakoga dana u određeno vreme stanari naše zgrade uredno su dolazili kod nas, svako od njih sa svojom stolicom u ruci. One su bile postavljene na terasi, tik jedna za drugom. Pridošlice bi posedale na njih i čekale da se dogodi – čudo! Tata bi u jednom trenutku ugasio svetlo i pustio ton do daske, kako bi oni na terasi u zadnjim redovima mogli nešto da čuju. Iako sumnjam da su mogli išta da vide, pošto mislim da je promer ekrana bio tridesetak centimetara, taj ritual se kod nas iz dana u dan ponavljao. Za vreme tih seansi, sa komšijskom decom sam sedeo na podu, odmah ispod komode s televizorom, u prvom redu. Ta džumla je trajala sve do zime, ali zbog velike hladnoće nije u stanu bilo moguće držati sve otvoreno. S terase je baš umela da duva ledena košava, pa bi nam u prostoru u kom smo živeli bilo kao u zamrzivaču. Meni je ta cela gužva bila vrlo zanimljiva, jer sam je doživljavao kao veliko okupljanje uže i šire rodbine, što je inače kod nas bilo uobičajeno kada nešto slavimo. U zgradi u Ulici Terazije broj 13 sa svima smo bili bliski i lepo smo se slagali. Te jedinstvenosti i međusobnog prijateljstva, i osećaja kao da im uvek možeš zakucati na vrata ako ti se nešto loše desi, rado ću se sećati u godinama koje su bile preda mnom. Tim pre što ta vrsta oslonca u životu više ili ne postoji ili je ima sve manje.

S druge strane, moji su i posle pomenutog televizorčića nastojali da poboljšaju naš životni standard. Tih godina smo postali vlasnici prvog automobila. Fiće, naravno. Tata je podigao kredit od ne znam koliko miliona i beli fića, nov-novcat, lep kao lutka, bio je parkiran ispred naše zgrade! Već prvog dana sam sedeo za volanom. Besomučno sam ga cimao levo-desno uz neizbežno oponašanje zvuka motora: BRRRMMM! Kada je fića stigao u našu porodicu, često smo odlazili kod moje druge bake, Nane.

Tatin otac, deda Miroslav, umro je još dok je tata bio dete, a baba Nana je živela u dvorišnom stanu u Ulici Dragoslava Popovića. Imala je stančić koji se sastojao od dve sobe. Česma joj se nalazila na sredini dvorišta. Tu negde je bio i ve-ce, koji su zajednički koristili svi stanari. Kod Nane sam voleo da idem jer sam imao društvo za klikere, koje smo igrali na malom zemljanim terenu ispod starog hrasta. Imao sam ekipu od desetak vršnjaka, s kojima sam po ceo bogovetni dan vijao klikere. Nana bi nam u jednom trenutku spremila gomile sendviča, koje smo tamanili između igrica. Da ne bude zabune, sendviči su se u to vreme sastojali od kriške hleba namazane mašću, posute solju i jarkocrvenom alevom paprikom. Bili su divni i jeli smo ih s velikim zadovoljstvom. Za salatu smo imali sirov paradajz. Gri-zli smo ga kao jabuku. Prethodno smo mu koru i unutrašnjost kvasili jezikom, kako bi se za njega zalepila so koju nam je Nana stavljala na komad novinske hartije. Ubrzo posle Nanine smrti svi ti kućerci u dvorištu su srušeni i podignuta je nova i moderna zgrada. Onaj stari Beograd, koga se baš živo sećam, lagano je počeo da nestaje. U isto vreme se, nažalost, nepovratno gasilo još jedno bezbrižno razdoblje mog detinjstva.

SAKRIVEN U ORMARU ZBOG SMEĐEG PIJANINA

JOŠ SE OKO SEBE NISAM NI OKRENUO, a već je došao trenutak da pođem u školu. Bilo je to 1960. godine. Imao sam tu nesreću da sam kroz osnovno obrazovanje promenio čak tri škole. Prvo *Žarko Zrenjanin*, preko puta Doma omladine Beograda, zatim tek sagrađenu *Drinku Pavlović* u Kosovskoj i na kraju *Stevan Sinđelić* na Lekinom brdu. U ovoj poslednjoj sam završio osmi razred, pošto smo se 1964. preselili u Petrovaradinsku ulicu, koja se nalazila na Lekinom brdu.

Već u prvim razredima osmoletke bio sam okružen dobrim drugarima, uglavnom iz kraja. Kao tipično gradsko dete, uglavnom smo se viđali po stanovima. Nešto smo manje boravili napolju, a kada se to i događalo, uglavnom se između visokih zgrada štitirala lopta. Skupljali smo sličice fudbalera i *Životinjskog carstva*, zatim salvete, poštanske marke, šibice... Zanimljivo je da su u to vreme na šibicama bili naslikani najrazličitiji motivi. Od flore i faune, do geografskih pojmova i reklama za

određene proizvode. Ja sam ih na radnoj površini neke moje komode lepio kao sumanut. U jednom trenutku sam ih imao zalepljenih preko hiljadu komada! Muzika me tada uopšte nije interesovala, pa sam zato doživeo pravi šok kada su jednoga dana moji roditelji u spavaću sobu uneli – smeđi pijanino! Iznajmili su ga. Taj aranžman, kako sam kasnije saznao, nimalo nije bio jeftin. Ubrzo sam saznao da ću imati časove klavira i da će profesor dolaziti u naš stan tri puta nedeljno. Priznajem da sam od samog početka imao izuzetan otpor prema klaviru, vežbanju i učitelju. Časove mi je držao neki mladi student muzičke akademije. Sve to za mene je predstavljalo pravi i veliki košmar.

Već na samom početku mučio sam se da prstićima dohvatim crno-bele dirke koje je trebalo da pogodim. Teško mi je bilo s belim, a još teže s crnim dirkama! Širio sam prste do bola i stalno se preznojavao. Jednom mi je učitelj pričao kako ljudi seku kožicu između prstiju (!) kako bi imali što veći raspon dodira klavirskih dirki. To je za mene bila kap koja je prelila čašu. Kada bi došao trenutak za čas, počeo sam da se krijem! Jednom sam se skembao u ormar i čekao da se moj mučitelj pojavi. Kada sam čuo zvono na vratima, već sam bio u svom novom skrovištu. Srce mi je kao ludo lupalo od uzbuđenja da me ne provale. Razočaran, maestro se okrenuo i otišao kući. To se ponovilo bar još nekoliko puta, sve dok me najzad nisu otkrili. Nastavio sam sa časovima. Roditelji su time dobili bitku, ali ja sam dobio rat! Toliko sam (namerno) loše svirao da je moj učitelj jednom prilikom rekao mami da sam beznadežan slučaj i da je bolje i za njih i za mene da ne gubimo više ni novac ni vreme. Klavir je tako, posle dva-tri meseca i na moju radost, zauvek napustio naš stan. Tako je moj prvi pokušaj da postanem muzičar završen neuspešno i neslavno! U to vreme ni sanjao nisam da će već onaj naredni u mom slučaju biti sasvim drugačiji. Ali do tada, bilo je u mom mladom životu još važnih i zanimljivih dogodovština, na koje se vredi osvrnuti.

MUZIČKI URAGAN S MAGNETOFONSKE TRAKE

JEDNOGA DANA JE U NAŠOJ KUĆI osvanuo – gramofon! Tada sam ga prvi put video. Bio je to samo još jedan dokaz koliko su tada moji nastojali da se kulturno i duhovno uzdignemo. Taj uređaj za emitovanje muzike bio je u sklopu radio-aparata *triglav*, kupljen baš u trenutku kada sam pošao u osnovnu školu. Gornji poklopac radija se podizao i otkrivao beli gramofon od jeftine plastike. Koristio je postojeći zvučnik radio-aparata koji je, naravno, bio mono. Stereo gramofon *EI Niš* kupili smo kasnije, kada sam već uveliko krenuo da nabavljam ploče.

Prvo što sam ikada na *triglavu* čuo bila je kompilacija filmske muzike, koju je mama Nata dobila od prijateljice iz Francuske. Često sam je slušao. Ne zato što mi se nešto naročito dopala, već zbog činjenice da je to za mene bio jedan potpuno novi izvor zvuka. Dobro se sećam da mi se najviše svidela muzika iz filma „Most na reci Kvaj“. U toj pesmi je postojao srednjak sa zviždanjem, što me je potpuno očaravalo. Bilo je tu još raznih

tugaljivih arija koje su, između ostalog, izvodili Doris Dej i Din Martin. Od ostalih numera odudarao je jedan tango neobičnog ritma i aranžmana. Pjesma se zvala „*Fernando's Getaway*“. Čini mi se da je to bila tema iz filma „Slučaj sa pidžamom“, koji se, nažalost, nikada nije pojavio u mom *Kosmaju*. Uz taj tango sam toliko besomučno igrao i iz sve snage skakao po starom trosedu da su mu federer najzad poiskakali. Mama je s vremenom nabavila još nekoliko ploča, ali su sve to bili šlageri i instrumentali, koji su mi uglavnom prijali, ali ništa više od toga.

A onda je za mene naišao pravi uragan, koji je potpuno izmenio tok mojih želja i misli. Usledio je, naime, u proleće 1963. godine: događaj koji je ujedno odredio moj životni put. Tata Jova je u Radio Beogradu često saradivao sa gospodinom Nikolom Karaklajićem, čovekom za koga je malo reći da je bio najveći promoter pop i rok muzike na našim prostorima. Sama pomisao na njega obavezuje me da o tom izuzetnom čoveku kažem nešto više. S vremenom će se pokazati da je gospodin Karaklajić velikim delom zaslužan za moju karijeru, ali i karijere mnogih drugih jugoslovenskih rokera, koji su u tom razdoblju hrabro krenuli u avanturu na talasima nove muzike, ne znajući pritom šta ih sve čeka na njenom kraju.

Nikola Karaklajić je rođen u Beogradu 1926. godine. U Radio Beograd je prvi put ušao 1958. godine. Tada je privremeno bio raspoređen u sektoru popularne muzike. Izuzetno uspešno se bavio šahom. Jednom je čak bio i prvak Jugoslavije! Nikada se nije pouzdano utvrdilo da li je više voleo muziku ili šah. Titula velemajstora mu je omogućavala da putuje po svetu i upozna se s novim muzičkim trendovima, koji su tada nezadrživo osvajali planetu Zemlju. Mogu sa sigurnošću da kažem kako je gospodin Karaklajić bio prvi naš disk-džokej. Osmislio je i uređivao prvi naš časopis za popularnu muziku. Bio je to *Džuboks*, koji se prodavao u velikim tiražima. Koliko god da se štampao, već posle

nekoliko dana nije ga bilo po novinarnicama. Uz to, gospodin Karaklajić je bio organizator i inicijator brojnih priredaba i koncerata. Kumovao je mnogim sastavima, pružajući im bezrezervnu podršku i najčešće prvu pravu šansu da pokažu šta znaju i umeju. Doprineo je afirmaciji gotovo svih mladih autora toga vremena, kao i većine grupa tadašnje (velike) Jugoslavije. Bio je idejni vođa i mentor sastava *Zlatni dečaci*, inače jednih od pionira domaće popularne muzike. Za gospodina Karaklajića i *Zlatne dečake* vezana je i jedna istinita priča koja je ušla u anale naše pop i rok muzike. S obzirom na to da je šezdesetih godina našim državljanima bilo nemoguće da dobiju radnu vizu za održavanje koncerata u Velikoj Britaniji, domišljati i vispreni gospodin Karaklajić je prošvercovao petoricu *Zlatnih dečaka* kao učesnike nekakvog šahovskog turnira u engleskom Bognor Ridžizu. Dokopavši se Ostrva, momci iz Beograda su ostvarili cilj svog dobročinitelja i održali nekoliko uspešnih svirki, čime su zvanično postali prvi domaći bend koji je ikada nastupao u kolevcima popularne muzike.

O čika Nikoli, kako sam ga iz poštovanja zvao, biće ovde još dosta reči. Sada želim da opišem onaj magični trenutak kada je sve oko mene dobilo novu i neočekivano drugačiju dimenziju. Sve se, prosto rečeno, odigralo veoma brzo. U jednom jedinom trenu. Moj čale Jova se tog utorka iz Radio Beograda vratio kući s magnetofonom marke *grundig*. Bio je to veliki srebrni uređaj, koji je u mojoj sobi sijao kao svemirski brod! Ne krijem da sam ga od samoga početka milovao, mazio i pazio kao da je reč o četvoronožnom kućnom ljubimcu, dobijenom za rođendan. Samo što to nije bilo neko štene, već pravi-pravcati magnetofon!

– Vidiš, Miškice – govorio mi je tata, zapažajući fascinaciju i zanos na mom licu – Ovo je veoma ozbiljna stvar. Prema njoj treba da se ophodiš s mnogo pažnje. Čika Nikola mi je za početak dao jednu traku da je preslušam. Ako ti se dopadne,

biće još toga. Traku pažljivo ušnijaj na prazan kolut i ne puštaj mnogo glasno, kako se ne bi oštetio zvučnik. Magnetofon ti daje mogućnost da snimaš sebe kako pričaš ili pevaš, ali to ću te kasnije naučiti. Uz njega ide i sasvim dobar mikrofon, videćeš. Pazi kako njime rukuješ, jer je to skup uređaj.

Sećam se da je leto bilo na izmaku, a vreme sasvim prijatno. Sumrak je lagano nadvladavao kasno popodne. Uzeo sam traku i pažljivo počeo da je nameštam na magnetofon. Prsti su mi od uzbuđenja, dok sam je ušnijavao na prazan kotur, blago podrhtavali. Kada je s tim bilo gotovo, pritisnuo sam start. Iz *Grundiga* je, kao iz neke duboke špilje pune dragocenosti, počela da se pomalja muzika. Ređaju se pesme za pesmom, a mene, dobro se sećam, počinje nešto grozničavo da trese iznutra. Ono što sam tada čuo toliko mi se urezalo u pamet da taj trenutak nije bilo šanse ikada da zaboravim. Elvis Prisli – „*Blue Suede Shoes*“, Džin Vinsent – „*Be-Bop-a-Lula*“, Riči Valens – „*Donna*“, Bil Hejli – „*Rock Around the Clock*“... Tu se negde, na moj veliki užas, traka zapetljala! Kao u magnovenju, pokušavam da je odmršim i, na ogromno olakšanje, u tome uspevam. Ređaju se tako dalje Badi Holi – „*That'll Be the Day*“ i „*Peggy Sue*“, Fets Domino – „*Blueberry Hill*“... I negde pred kraj Nil Sedaka – „*Oh, Carol*“ i Everli braders – „*Bye-bye, love*“. Za mene je u tom trenutku sve to značilo samo jedno – BAJ-BAJ PAMETI!

Izvan sebe od silnih utisaka, teško sam dolazio do daha. Misli su mi se rojile po glavi i nisu dozvoljavale da se sredim. U transu, ošamućen i omamljen, srce mi je u grudima udaralo kao da sam kilometrima trčao uzbrdo. Kakve pesme, kakav zvuk, kakva lepota! Sve u sobi je počelo da mi se okreće. Nemirnim kažiprstom pritiskam na magnetofonu dugme za premotavanje. Naravno da sve to hoću da čujem još jednom. Ponovo i iz početka. Trajala je ta noć za mene dugo. Trajala bi još duže da mama Nata oko ponoći nije ušla u sobu i bez reči

skinula traku i isključila *grundig*, nateravši me tako da konačno legnem u krevet i zaspim. Da to nije uradila, ponuđenu muziku bih slušao tri dana i tri noći. A možda i čitavu sedmicu. Ali ni ovako nije bilo mnogo bolje. Dok nisam utonuo u dublji san, traka sa svim pesmama mi se neprestano u glavi premotavala. Lepše snove od tih koji su zatim usledili dečak mojih godina nije mogao da poželi.

Sada, toliko godina od mog prvog susreta s novim zvukom – jer je prava revolucija u tom smeru tek nailazila – mogu slobodno da kažem da mi je taj doživljaj pružio toliko radosti i zadovoljstva koliko je danas teško ili nemoguće opisati, razumeti i još teže objasniti. Bio je to trenutak ushićenja koji kasnije u mom životu nijedna droga niti stanje pijanstva nisu mogli da ponove. Svestan sam, međutim, da je to bilo neko drugo vreme. Vreme kada se stvarala nova muzika i odnosi u njoj, koji će nezadrživo prerasti u svojevrsan pokret i za 21. vek.

Kada je tata Jova saopštio čika Nikoli da sam potpuno odlepio za muzikom koju nam je poslao, čika Nikola je čvrsto obećao da će mi po ocu svakoga meseca dostavljati po jednu traku sa svetskim hitovima. Onako uzgred, predložio je i da slušam njegovu radio-emisiju „Sastanak u 9 i 5“, koja se svake nedelje izjutra emitovala na prvom programu Radio Beograda, i to tačno u 9 sati i 5 minuta! Bio je to, u neku ruku, tek početak velikih domaćih muzičkih zbivanja, što je pošlo i sa izlaskom prvog broja časopisa *Džuboks*. Na kioscima se pojavio 3. maja 1966. godine. Nikola Karaklajić je, naravno, bio glavni urednik tog jedinog jugoslovenskog informatora o zbivanjima u popularnoj muzici. Štampan u fantastičnom tiražu od 100.000 primeraka, taj magazin se jednostavno morao imati u rukama. *Džuboks* je za moju generaciju bio vidik kroz prozor magičnog sveta nove muzike. Intervjue i članke sam u njemu čitao od prvog do poslednjeg slova. Svaka rečenica ili slika doživljavali su se

kao pravo malo blago informacija, koje su nemilosrdno *hranile moju glad za pop muzikom!* Danas, u poplavi svakojake štampe, kablovskih TV programa čiji je broj teško definisati, interneta i ogromne ponude od svega po malo, prosto je nezamislivo da se pre nekih četiri i po decenije jedan časopis toliko voleo, cenio, poštovao i čitao s toliko pažnje. Dobro, znam da je *Džuboks* sa profilisanim konceptom usmerenim prema pop i rok muzici bio tada jedini i po mnogo čemu neponovljiv mesečnik. Svi koji smo u to vreme voleli muziku i silno maštali da ćemo jednom postati pop zvezde, videli smo u *Džuboksu* vodič za ulazak u maštoviti svet carstva njegovog veličanstva zvanog ELEKTRIČNA GITARA! Nije potrebno ovde posebno naglašavati da sam taj časopis redovno kupovao i sve njegove brojeve uredno koričio. Tako složene, ređao sam ih pored ranije ukoričenih *Politikinih zabavnika*, koji su polako ali sigurno već prelazili u prošlost za nezaborav. Tada uopšte nisam pomišljao da će možda još dosta toga u mom životu biti za sećanje i večnost, verovatno zato što su oko zglobova muzički okovi počeli da me stežu sve jače, do bola.

ELEKTRIČARI, URLATORI, ČUPAVCI I OSTALI

ZAHVALJUJUĆI MAGNETOFONSKIM TRAKAMA s muzikom koje mi je gospodin Karaklajić redovno slao po tati, kao i njegovom „Sastanku u 9 i 5“, ubrzo sam postao pravi stručnjak za pop muziku! Dok su moji drugari iz razreda sate i sate provodili u školskom dvorištu igrajući fudbal ili basket, ja sam neprestano slušao muziku. Prava je šteta što u tom razdoblju nisam imao nijednog ortaka s kojim bih mogao da prokomentarišem preslušanu pesmu i svirku izvođača. Po tom pitanju sam ostao sasvim usamljen. Međutim, ta vrsta samoće nije mi preterano smetala, pošto mi je muzika, koja me je baš opčinila, s vremenom postala najbolji drug!

Nije prošlo ni dva-tri meseca, a ja sam stekao zavidnu zbirku traka s muzikom. Recimo, imao sam čitave kolekcije pesama Peta Buna, Frenkija Lejna, Dela Šenona ili Litl Ričarda. Od grupa su tu bili *Geri i Pismejkersi, Pletersi, Driftersi...* Ipak, bend koji je promenio sve što se dotad dešavalo u popularnoj muzici, i čija će pojava uticati na globalnu promenu naših životnih (i

etičkih) stavova, pojavio se snagom od koje je neumitni protok vremena postala promenljiva ili čak nevažna kategorija! Naravno da je reč o – *Bitlsima!* I, na duže vreme, nikome više.

Ta četiri čupava momka iz Liverpula predstavljala su mnogo više od obične muzičke pojave. Obeležili su svojim pesmama šezdesete, mada će se s vremenom ispostaviti da su oni i danas najuticajnije bend na svetu, pa se tu onda radi o čitavoj epohi! Pošto su bili kreatori novog svetskog poretka u načinu razmišljanja, ponašanja i gotovo svega ostalog, svet je uz njihovu muziku iz korena počeo da se menja.

Nabolje ili nagore?

Odgovor na to pitanje leži u valjanom tumačenju i detaljnoj analizi njihovog rada, o čemu svedoči niz ozbiljnih muzikoloških studija. Opšte stanje ljudskog duha kao da se uz muziku „liverpulskih čupavaca“ popravljalo, a da toga uopšte nismo bili svesni. *Bitlsi* su bez greške, kao niko nikada pre, umeli da opiču puls nadolazećih generacija. Spontano su nametali jednu drugačiju životnu filozofiju, čije se pokriće nalazilo u pesmama i stihovima ovog benda. Od prvog singla „*Love me do*“ do poslednjeg albuma „*Abbey Road*“ nisu se skidali s top-lista, niti je četvorka iz Liverpula ikada prestala da bude predmet zanimanja svetske javnosti. Lično smatram da su oni nedostižno i neprocenjivo doprineli kreaciji zvuka električnih gitara, koje su u njihovom slučaju uvek bile u prvim borbenim redovima! Tek s njihovim stupanjem na muzičku scenu odomaćio se termin – „električari“! To se, u stvari, odnosilo na spoj tih žičanih instrumenata u okvirima pretpostavljene melodijske linije. Formacija s dve gitare (ritam i solo), basom i bubnjevima postala je uzor ili prototip hiljadama čupavih sastava, koji su širom planete Zemlje nicali kao pečurke posle kiše. Uzgred, pored izraza „električari“ – čiji naziv danas deluje smešno jer pre asociira na majstore sa glimericama u plavim radnim odelima

nego na rok sastave – postojao je još jedan zanimljiv termin, ali se odnosio na pevače toga vremena. Naime, u Italiji je s pojavom popularne muzike naišao i talas vokalnih solista hrapavog glasa. Pevače čija se interpretacija zasnivala na dranju, koje je trebalo da označi agresivnost određene pesme, predvodio je Adrijano Čelentano. On će kasnije postati ikona italijanske kancone, pošto je u međuvremenu svoj glas prilagodio tradicionalnom i nešto tišem izvođenju tamošnjih arija. Šezdesetih godina su grupu pevača na čelu sa Čelentanom u našim medijima prozvali – urlatorima! Agresivnom interpretacijom, ovaj Italijan je naprečac osvojio publiku, pa je tako na festivalu u San Remu 1959. godine ubedljivo trijumfovao s pesmom „24.000 poljubaca“. Ta numera je zatim postala i veliki svetski hit. Po uzoru na naše tadašnje susede, urlatori su registrovani i na jugoslovenskoj muzičkoj sceni. Među prvima je to bio sjajni Zlatko Golubović, mada je po urlatorskom stilu pevanja svima u ostao sećanju i legendarni Đorđe Marjanović.

Ali da se vratimo *Bitlsima*. Posle prvih njihovih pesama koje sam čuo – „*Love me do*“, i nešto kasnije „*Please, please me*“ – silno sam poželeo da i ja sviram gitaru. Mislim da je u mom slučaju numera „*I want to hold your hand*“ definitivno bila inicijalna kapisla. Počeo sam uporno da obilazim muzičke radnje da bih pronašao akustičnu gitaru koja bi upotpunila moju tek započetu ljubav prema novom zvuku. Pare za prvu gitaru koju sam uneo u porodičnu kuću u Petrovaradinskoj br. 11 na Lekinom brdu dala mi je, što se i očekivalo, mama Nata. Njen uslov za to finansiranje bio je veoma skroman. Tata Jovi je trebalo da prijavim mnogo manju vrednost instrumenta od stvarne. Razlog je, između ostalog, bilo njegovo preubedenje da će me strast prema gitari držati kratko i da će taj instrument ubrzo završiti u prašini našeg tavana. Koliko je moj otac s tim bio u zabludi, samo sam to ja znao. Gitara je, inače,

bila poluakustična, s metalnim žicama, nešto nalik današnjoj električnoj gitari gibson 335. Nije imala ozvuku, mada sam kao narednu investiciju imao u planu da je što pre naelektrišem! Prve akorde sam naučio iz knjižice kupljene u obližnjem muzičkom magazinu. U njoj su grafički bili prikazani akordi u duru i molu, uz nekoliko starogradskih pesama s tablaturom. Prva pesma koju sam pravilno odsvirao bila je „Tamo daleko“. Za izvođenje je bila jednostavna, jer se mogla svirati sa dosta praznih žica! Ali polako. Za mene je to bio solidan početak, koji uopšte nije nagoveštavao da ću ikada tom instrumentu okrenuti leđa, kako je to tata Jova smelo predviđao. Posle toliko godina, s njim na tu temu nikada nisam razgovarao, što deluje, s obzirom na našu bliskost, pomalo čudno.

ZVUČIŠ, BRE, KÔ BITLS!

VEĆ POSLE NEKOLIKO MESECI jagodice na prstima leve ruke nisam osećao od bola, a onda su se pojavili i žuljevi, pa je bilo lakše svirati. Vežbao sam svaki dan po nekoliko sati. Svaki put kada bih otkrio neki novi akord ili harmonski sklop, nastojao sam da ga zvučno dovedem do savršenstva. Tu naviku, kao osobenost koju sam zadržao i danas, tumačim kao deo kućnog vaspitanja u pedantnoj režiji mama Nate i tata Jove.

Uporedo s ljubavlju prema gitari, u to vreme mi se dogodila i prava ljubav prema devojci. Zatreskao sam se u pevačicu! To je prvi i poslednji put u mom životu da sam izgubio glavu za nekim u suknji i s mikrofonom u ruci. Mene je, iskreno rečeno, zatekao i iznenadio intenzitet te moje klinačke ljubavi. Pevačica o kojoj je reč zvala se Džiljola Činkveti, Italijanka, mlada pop zvezda San Rema. Bila je otprilike moja vršnjakinja, možda čak nešto i mlađa, taman za mene! Imala je singl ploču s pesmom „*Non ho l'eta*“ ili u prevodu – „Suviše mlada“. Ceo refren je doslovce išao ovako:

„*Non ho l'eta,
non ho l'eta per amarti,
non ho l'eta...*“

Što će reći da je moja Džiljola pevala o tome kako je bila isuviše mlada za ljubav! Ali ne – pomislio sam tada – kako to da tako jedna divna, prenežna devojčica bude isuviše mlada za ljubav, kada smo tek u godinama u kojima spoznajemo taj predivni osećaj zaljubljenosti!? Ona je imala božanstven, tanušan, nežan glas i tako je zanosno pevala tu numeru da sam refren tog hita pevušio po čitav bogovetni dan. Korice singla s kojih je prelepa pevačica s dugom gustom crnom kosom i krupnim tamnim okicama gledala tako nežno i setno čuvao sam i pazio kao ikonu! Taj omot ploče držao sam u noćnom ormariću iznad svog kreveta. Svaki put pred spavanje poljubio bih njenu sliku, maštajući kako će sigurno jednog dana doći u Beograd da održi koncert. Možda ću tada imati sreću da je lično upoznam i čujem uživo moju omiljenu pesmicu.

Ta nežna osećanja me ipak nisu sprečila da ozbiljno zacrtam svoj put budućeg gitariste. Kada sam procenio da imam dobro uvežban mini-koncert, odlučio sam da ga predstavim članovima (naj)šire rodbine. Na mom repertoaru su se uglavnom nalazile starogradske pesme (to mi je išlo od ruke), nekoliko manje zah-tevnih stranih hitova za svirku i jedna moja pesma, prva koju sam ikada komponovao. Zvala se „Izrael – UAR“. Nažalost, više se ne sećam svih strofa, ali zato pamtim refren:

„Na Bliskom istoku,
Besni rat,
Izrael – UAR,
zle sudbine čuvar...“

U pitanju je bila protestna pesma, jer se među domaćim pevačima tih godina pojavio moj prvi u nizu omiljenih likova. Bio je iz Zagreba, zvao se Ivica Percl, zvani Peroan, poznatiji po nadimku Stari Pjer, koji je dobio po svom istoimenom i najvećem (jedinom) hitu, koji je za njega komponovao Đorđe Novković. „Protestni“ pevači su uopšte bili u modi, jer se pevalo

protiv rata, naoružanja, nasilja... Inače, Percl je svirao u isto vreme akustičnu gitaru i usnu harmoniku, koja mu je bila pričvršćena za metalni držač montiran oko vrata. Držač je imao elastični zglobov, tako da je po potrebi mogao da primakne ili odmakne harmoniku od usana. Inače, onaj naziv Peroan je dobio po tada čuvenom italijanskom pevaču sličnog muzičkog usmerenja Antoanu, koga pamtim i po neverovatno živopisnoj košulji, oslikanoj raznobojnim cvećem. Neki su, doduše, tvrdili da je Peroan kao Perclov nadimak nastao neposredno motivisan imenom Donovana (Letiča), jedne od najvećih britanskih zvezda šezdesetih, koji je pored ostalog takođe izvodio takozvane buntovne pesme. Naravno, i on uz gitaru i usnu harmoniku, što je inače radio i Antoan, ali i Bob Dilan tamo preko bare.

Ja sam, inače, bio fasciniran nastupima koji su uključivali pevanje i sviranje dva instrumenta istovremeno. Zato sam vredno prionuo na posao, kako bi rodbini što uspešnije priredio koncert. Pod uticajem Peroana, smislio da u srednjem delu pesme „Izrael – UAR“ odsviram solo na – usnoj harmonici! To bi, po mom tadašnjem skromnom mišljenju, bitno doprinelo utisku prave protestne pesme, kakve se izvode svuda u svetu, ali i kod nas. Najveći problem za ostvarenje te moje zamisli predstavljao je držač za usnu harmoniku. Nije ga bilo ni u jednoj od beogradskih, tada skromno opremljenih radnji s muzičkim instrumentima. Čak se ni usne harmonike *honer*, profesionalne, nigde nisu mogle nabaviti, pa sam zato u jednoj trafici kupio malu, plastičnu i pljosnatu, zelenu usnu harmoniku, iz koje su tonovi jedva izlazili. Vezao sam je za lastiš oko glave i strpao je u usta svirajući nekakav solo na njoj, dok sam u isto vreme prebira akorde na akustičnoj gitari. Kad bih završio deonicu na usnoj harmonici, brzo bih je spustio na bradu i nastavio normalno da pevam. Sve to sam dobro uvežbao, ali mi se trik sa usnom harmonikom toliko dopao da sam odlučio da na

kraju one moje pesme još jednom ponovim solo na njoj. Zarad pojačanog utiska, naravno.

Na dan mog prvog nastupa, uža i šira rodbina je lagano pristizala, udobno se smeštajući u našu dnevnu sobu. Pre same svirke održao sam kratak uvodni govor:

– Dragi gosti, ja sam pripremio jedan mali muzički program, čisto da vidite i uverite se kako i koliko sam napredovao u sviranju gitare. Ako negde pogrešim, nemojte mi zameriti. Ako vam se nastup dopadne, molim vas da u ovu kartonsku kutiju na stolu ubacite neki dinar, jer uskoro nameravam da kupim magnet i ozvučim svoju gitaru, a da pritom ne opteretim naš kućni budžet.

Svi su se ovoj mojoj besedi nasmejali, komentarišući da će ubaciti onoliko novca koliko misle da vredi moj šou. Po našem starom srpskom običaju, stariji članovi porodice su uglavnom imali zajedljive opaske, koje su navodno trebale da budu duhovite i zanimljive u ovom društvu. Mene to uopšte nije doticalo, jer onako navežban delovao sam vrlo samouvereno. I začudo, nisam osećao tremu. Krenuo sam sa „Ima dana“, zatim „Bolujem ja“, pa nastavio sa „U tem Somboru“ i „Tamo daleko“. Od stranih numera na repertoaru sam imao „Gloriju“ grupe *Dem*, kao i pesmu „Lutku imam ja“. Ovu drugu, inače hit francuskog pevača Mišela Polnarefa, pevao sam pola na francuskom, a pola na srpskom. Počeo bih sa: „*Že un pupe ki pel no, no, no*“, što je izazivalo opšte oduševljenje kod moje bake i tetaka, koje su odlično govorile francuski. A onda u nastavku iste numere na srpskom – „Lutku imam ja, kaže – ne, ne, ne“. To je prošlo zaista sjajno. Dobio sam čak i – aplauz! I najzad, za kraj, usledila je moja autorska pesma „Izrael – UAR“. Sve je išlo dobro, do pred sam kraj, kada je onaj lastiš-držač usne harmonike pukao, pa sam tako ostao bez završne solo deonice. U mesto toga, iz harmonike su izlazili neki nedefinisani tonovi, koji su pre ličili

na škripu automobilskih guma nego na muziku koju sam marljivo pripremao. Uprkos tom ne baš sjajnom finišu, rodbina mi je bila oduševljena, ali prilično škrtu u priložima za magnet. Ipak, nije po tom pitanju sve otišlo bestraga. Tetka Neva me je odlazeći krišom pitala koliko košta taj uređaj za gitaru i tutnula mi u ruku iznos neophodan za još jednu moju veliku radost.

Metalna patinirana ploča s crnim natpisom *steelphone* bila mi je u rukama već sutradan. Na njoj su se nalazili magnet i elektronika, neophodna da preko kabla uključenog u pojačalo prenese zvuk žica na zvučnik! Zašrafio sam je ispod žica na telo gitare, uključio kabl u moj *grundig* magnetofon i dobio – zvuk! Zvuk električne gitare! Cepao sam iz sve snage i zvučalo je zaista super!

Najzanimljivija je bila reakcija mojih drugova iz škole kada sam im na snazi do daske demonstrirao nekoliko harmonija, koje su tresle celu kuću. Sedeli su zabezeknuti, otvorenih usta, slušajući čudo od zvuka. Onda je moj drug Ljuba procenio:

– Jebote, zvučiš, bre, kô Bitls!

Bio je to kompliment koji mi je baš trebao. Ego mi se odmah popeo do neba. Na talasu dotad nepoznatog ushićenja, došlo je vreme da krenem u realizaciju nekih svojih planova iz mašte. Nameravao sam da osnujem – bend! Od te pomisli sve mi se zavrtelo u glavi. Od uzbuđenja mi je čuka udarala kao luda, a znoj mi lagano klizio niz kičmu. Pa ako mogu oni tamo, razmišljao sam u sebi, zašto to isto ne bih mogao i ja! Znao sam da tu ideju nije lako ostvariti. U mom okruženju na Leginom brdu, to jest Dušanovcu, klinaca koji išta sviraju nije bilo ni za lek. Međutim, kada sam krenuo u prvi razred Jedanaeste beogradske gimnazije, taj moj pakleni cilj polako je počeo da se ostvaruje.